

VAKANTIE: VORALBERG

Damüls – Damüls via Bodensee

Vorarlberg

Vorarlberg het landje tussen de Bodensee en de Arlberg heeft een gevarieerd landschap en is door zijn natuurschoonheid erg in trek bij de buitenlandse toeristen.

Het Arlberggebied op de grens tussen Tirol en Vorarlberg is over de gehele wereld bekend als het middelpunt van Alpine skisport.

Maar ook het Kleinwalsertal, het Montafon en het Bregenzerwald zijn in de loop der jaren bekende toeristengebieden geworden.

Bregenz is de hoofdstad van deze provincie, ligt aan de Bodensee en is de zetel van de landelijke regering, verder is het bekend vanwege zijn Bregenzer Festspiele.

De hoofdstad is Bregenz, Feldkirch de voornaamste en mooiste stad en Dornbirn de grootste industriestad. Verder bestaat het landje uit dalen met kleine dorpen.

In het westen en het zuiden grenst Vorarlberg aan Zwitserland, de kantons St. Gallen en Graubunden, met respectievelijk de Rijn en de bergkammen van de Rätikon en de Silvretta als natuurlijke grenzen.

In de zuid-westen grenst het aan het vorstendom Liechtenstein, in het noorden aan het Duitse Beieren en in het oosten aan Tirol.

Een ongeveer 29 km lange oeverstrook van de Bodensee behoort aan Vorarlberg.

De Walliser boeren

De laatste immigranten van Vorarlberg waren de Walliser boeren die in de 13 de en 14de eeuw Vorarlberg binnen trokken.

Deze Duitstalige boeren waren afkomstig uit het Zwitserse Boven- Rhonedal, gelegen in het kanton Wallis.

Kleine groepjes bestaande uit enkele families doorkruisten de Alpen, daarbij de nodige gevaren en ontberingen trotserend.

Komend door het Rhonedal vestigden zij zich eerst in het Laternsertal achter Rankweil.

Andere groepen trokken vanaf het Grosses Walsertal via Damüls en vervolgens naar Schröcken en Hochkrumbach.

De trek eindigde in het Kleine Walsertal, dat vanuit het Tannberggebied over de Hochalppas werd bereikt.

Omdat zij gespecialiseerd waren in de Almwirtschaft, vestigden zij zich in het hooggebergte, waar zij de bossen op de steile hellingen kaptten. Hierdoor ontstonden de heerlijke alpenweiden. Karakteristiek zijn de houten boerderijen, die verspreid op de berghellingen liggen. Gezamenlijk vormen ze een soort nederzetting.

Deze boeren, die van huis uit een hard maar vrij leven gewend waren, kregen in Vorarlberg dezelfde vrijheid. Dit als tegenprestatie voor het zware bestaan dat zij in de hogere, moeilijk toegankelijke regionen leefden. Zij hadden o.a. in Damüls, Sonntag, Fontanella en op de Tannberg hun eigen Walsgerichte.

Zes Wallische gezinnen mochten zich als eerste vestigen in het Laternsertal.

De boeren kozen als vestigingsplaats de zonnige zuidhellingen van de Freschenstock.

Daar liggen nu drie typisch Wallische dorpen: **Laterns, Latern-Bonacker en Innerlaterns.** met hun verspreid liggende roodbruine houten boerderijen en gotische kerkjes. De 800 inwoners van het Laternsertal, leven van de veeteelt. Sinds kort is ook het toerisme in opkomst.

U zakt vanuit Damüls tien kilometer tot in Au.

Daar neemt u de Bregenzerwaldstrasse naar Andelsbuch, dat ligt in de grootste vlakte die het dal van de Bregenzer Ache rijk is.

BREGENZERWALD

Bij de naam Bregenzerwald, moet u niet denken nog aan een hoogvlakte bedekt met bos, maar aan een afwisselend landschap.

U vindt er hoog gelegen boerendorpen en zijriviertjes die door dicht beboste kleine stille dalen stromen.

Van alle dalstreken in Vorarlberg is het Bregenzerwald wel het meest agrarische.

De veeteelt is er naast het toerisme de voornaamste bron van inkomsten.

Mooi zijn de typische Bregenzerwald-huizen, waarvan de mooiste exemplaren achter in het dal tussen Au en Schröcken staan.

Karakteristiek voor de boerderijen zijn de spaanhouten muren.

Woon- en stalgedeelte van het huis vallen onder een dak.

Met grote bogen daalt u van Schwarzenberg naar Dornbirn, waarbij u in de verte een mooi uitzicht heeft over Bregenz en de Bodensee.

DORNBIRN:

Dornbirn kan terugkijken op een meer dan 1000-jarig bestaan.

Toen het in 1901 stadsrechten kreeg, nam ook de industrie een grote vlucht.

Het overgrote deel van de bevolking werkt in de textiel en machine industrie.

Dornbirn is als boerendorp groter gegroeid, hetgeen u aan vele huizen nog kunt zien.

De Altstadt van Dornbirn heeft een ruim aangelegde Marktplatz.

Op deze Marktplatz staat het meest bezienswaardige gebouw van Dornbirn, het bekende restaurant "Het Rote Haus uit 1639".

Naast het Rote Haus staat de parochiekerk St. Martin, een classicistisch bouwwerk uit 1857.

Aan de Marktstrasse staat ook nog de moderne Messehalle en het museum Vorarlberger Naturschau.

Bregenz

Bregenz ligt fraai aan de oever van de Bodensee.

Gedeeltelijk door 13^e eeuwse vestingmuren omringd, ligt tussen het groen boven de drukke benedenstad het oudste gedeelte van de stad.

Boven de Oberstadt rijst als kenteken van Bregenz de markante Martinstoren uit, met ernaast de Martinskapel.

In de Martinstoren bevindt zich het Heimatmuseum.

Vanaf de toren heeft u een weids uitzicht op de stad en de Bodensee.

In het interieur van de Martinskapel vindt u een cyclus van Romaanse fresco's.

Op een andere heuvel, dicht bij de Martinstoren staat de parochiekerk St. Gallus.

De kerktoren werd in gotische stijl herbouwd, kreeg later zijn barokke bovenbouw met het markante zadeldak en het interieur toont rococo versieringen. De Seeanlagen ligt bij de benedenstad. Daar vindt u het muziekpaviljoen, het casino, het Festspielhaus en de Seebühne, het strandbad, het stadion en de tribune.

Daar achter liggen de vissershaven, sporthaven, jachthaven en de kampeerterreinen.

In het noordelijk deel van Bregenz ligt het benedenstation van de Pfanderzweefbaan.

De tocht naar de 1063 meter hoge top duurt 10 minuten. Boven heeft u uitzicht over een groot deel van de Bodensee, het Allgäugebergte, het Bregenzerwald, de Alpentoppen van Vorarlberg, het Zwitserse Graubünden en het Rijndal met op de achtergrond het Zwitserse Santis gebied.

U geniet van het mooie uitzicht en vervolgt de tocht door Schwarzach en Wolfurt om vervolgens langs de Bregenzer Ach de stilte bij Buch en Albertschwende op te gaan zoeken.

Het zijn stille smalle weggetjes met verrassende uitzichten door het hogere Bregenzerwald.

U komt op de B200, passeert Lingenau en Hittisau en draait rechts het Balderschwanger Tal in.

U toert er in een stiltegebied tussen glooiende weiden en boerderijen, waar tussendoor zich smalle weggetjes slingeren, die afgebakend zijn door houten hekjes.

Het is een vriendelijk boerenlandschap van boomgaarden, bossen en weiden, een heerlijk gebied voor rustige wandelingen.

Enkele felle klimmen en u staat midden in Sulzberg.

SULZBERG

Op de gelijknamige heuvelrug in het noorden van het Bregenzerwald, ver boven het dal van de Bregenzer Ache, ligt dit aardige zomerverblijfplaatsje op een hoogte van 1013 meter. Het uitzicht op het omringende landschap is weids: Allgauer Alpen, het Bregenzerwald en de Zwitserse bergen.

Enkele kilometers verder verlaat u Oostenrijk en toert de Allgäu binnen.

Allgäu

Na Simmerberg gaat u het kleinere werk weer opzoeken, dat doet u door de richting Oberhäuser aan te houden.

De komende kilometers vertoeft u dan ook op kleine weggetjes die draaiend en klimmend hun loop vinden in de mooie Allgäu.

Na Wangen rijdt u hoog over de A96 naar Haslach en gaat het kleinere werk in de omgeving van Wellmutsweiler opzoeken.

Ook hier ziet u weer enkele groepjes huizen verspreid tussen de landerijen liggen.

Wat opvalt zijn de fruitboomgaarden die u in steeds grotere vorm voor de wielen krijgt.

U steekt de rivier de Argen over en zakt richting Langenargen en de Bodensee.

Langenargen

De rivier de Argen stroomt bij Langenargen in de Bodensee.

De oude kabelhangbrug over de rivier, vormt een markant technisch object in het landschap. Men beweert dat de brug als voorbeeld gediend heeft voor de Golden Gate Bridge in San Francisco.

Langenargen bestond al in de 8e eeuw.

Op de plaats van een middeleeuwse burcht heeft Koning Wilhelm I von Württemberg in de 19e eeuw het huidige kasteel in Moorse stijl laten bouwen.

Het is vanaf 1950 in gebruik als Kurhaus.

Via het mooie slotpark komt u bij de Pfarrkirche St. Martin, gebouwd in barokstijl aan het begin van de 18e eeuw.

Het interieur zal u verrassen door de feestelijke versieringen en vooral het heldere licht.

Tussen Langenargen en Friedrichshafen loopt een rustig fietspad door een mooi natuureservaat.

Ook in andere richtingen zijn hier interessante fietstochten te maken.

Zo kunt u over de oude kustweg via Tunau, Nonnenhorn en het schilderachtige Wasserburg naar Bad Schachen.

Wasserburg, met een kasteel en barokke kerk, ligt op een schiereiland dat 200 jaar geleden nog een eiland was. De Romeinen hadden daar al een wachttoren gebouwd.

Lange tijd behoorde het kasteel aan de rijke familie Függer uit Augsburg toe. De Fuggersäule bij de toegang van het schiereiland herinnert daar nog aan.

Op veel plaatsen langs de Bodensee worden in het zomerseizoen feesten georganiseerd.

Het Uferfest van Langenargen vindt meestal plaats in het eerste weekend van juli (begin van de schoolvakantie).

Het is een volksfeest met veel muziek, dans en een kinderprogramma, waarbij de toeristen van harte welkom zijn.

Een spectaculair programmaonderdeel is het Fischerstechen, waarbij vissers elkaar met lange stokken vanaf hun boten in het water proberen te duwen.

Maar Langenargen heeft meer, zo is er het "Fischbrutanstalt".

Het Fischbrutanstalt behoort toe aan het Staatliche Institut für Seenforschung, dat ook de visbestanden voor de Bodensee en geheel Baden-Württemberg in haar takenpakket heeft.

Per jaar worden in Langenargen miljoenen vissen uitgebroed, komt u voor half juni in de buurt, dan bent u welkom en kunt u de vissenkinderen bekijken.

Het gedeelte van de Bodensee, tussen Langenargen en Wasserburg, is een rustig mooi groen gedeelte met haast subtropisch aandoende tuinen, parken en wijngaarden langs de oevers.

Dit is de streek waar u nog vele gäsezimmers en ferienwohnungen treft.

Lindau

De historische stad Lindau is de laatste plaats die u aan de Bodensee aandoet, voordat u het binnenland gaat opzoeken.

Het oude stadsgedeelte staat onder monumentenzorg en een maal per jaar, rond eind juni begin juli, komen de Nobelprijshouders uit de gehele wereld er bijeen.

Het bij Beieren behorende Lindau ligt dicht bij Zwitserland en Oostenrijk aan de voet van de Allgäuer Voralpen en wordt gezien als een vakantie eiland.

De Marktplatz, de Hauptstrasse en het Alte Rathaus, zijn een bezoek zeker waard.

Voor een mooi uitzicht over de Oostenrijkse stad Bregenz aan de andere kant van het water kunt u de Mangturm gaan beklimmen.

De Römerschanze laat u genieten van vergezichten over de uitgestrekte Bodensee en biedt indrukwekkende apendecors.

Na Lindau verlaat u Duitsland even en vertoeft in het grensgebied met Oostenrijk, waar u op Hörbranz afrijdt.

Deze streek werd als eerste in Voralberg in cultuur gebracht.

Dat er sindsdien niet veel verandert is, blijkt wel uit de boerderijen en glooiende weiden, waar tussendoor zich smalle weggetjes slingeren welke afgebakend zijn met houten hekjes.

In de omgeving van Hohenweiler zijn het vooral de bossen, boomgaarden en weiden die rust brengen. De wegen zijn smal en na het watertoerisme een aangename afwisseling.

Fel klimt de weg omhoog naar Möggers en vervolgens het in Duitsland liggende Markt Schiedegg binnen.

Even opletten, via een klein wegje met de naam "Am Hammerbach" moet u rechtsaf richting Scheffau.

Een van de mooiste afdalingen van het Bregenzerwald met werkelijk schitterende vergezichten krijgt u nu onder de wielen en voor de ogen getoverd.

Denkt u wel aan de snelheid, want het dorpje Neuhaus ligt gevaarlijk dicht tegen de smalle weg aangeplakt.

Net voor Längen rijdt u Oostenrijk weer binnen en kunt op de wijde en zonnige heuvelrug in het noorden van het Bregenzerwald, ver boven het dal van de Bregenzer Ache genieten van een grandioos uitzicht.

Allgäuer Alpen, het Bregenzerwald en de Zwitserse bergen, van alles krijgt u tot aan Krumbach het mooiste te zien.

Tussen de riviertjes Weissach en Bolgenach in toert u de boerendorpen aan de rand van de Schweizberg binnen.

Op een terras boven de Bregenzer Ache rijdt u naar het volgende boerendorp met de naam Langenegg, dat bekend is om zijn kersen.

Kleine beboste kloven doorsnijden het landschap en vergezellen u verder op weg naar het vlak boven het dal van de Subersach liggende Lingenau, dat de oudste gemeente van het Vorderwald is.

Doordat het dorp tussen de kloven van de Subersach en de Bregenzer Ache ingeklemd ligt, is het bekend als het dorp van de bruggen.

Het waren bruggen die zeer eenvoudig en toch zeer ingenieus geconstrueerd waren.

De eenvoudigste hing aan draden over de kloof van de Subersach en mocht slechts door een persoon tegelijk te voet betreden worden.

Zuidoostelijk van het dorp spant zich een overdekte houten brug over dezelfde Subersach, maar de trots is natuurlijk de "Hochbrücke Lingenau", welke u berijdt.

Negentig meter boven de Bregenzer Ache spant de staalbetonboogbrug zich en staat met zijn spanwijdte van 369 meter in de top tien van de wereld.

Enkele kilometers verder ligt de poort naar het Bregenzerwald die luistert naar de naam Alberschwende, hier ligt de belangrijkste verbindingsweg tussen het Rijndal en het Bregenzerwald.

U krijgt een weidse blik in het wald met zijn golvende weiden, dalen en beboste hoogten.

De B 200 voert u nog een tiental kilometer verder langs de wilde Bregenzer Ache via Egg en Mellau naar Au. In Au neemt u de klim van tien kilometer met een stijgingspercentage van 14% naar de Furkajoch en Damüls dat op 1428 meter hoogte ligt.

© Tom Boudewijns